

Секція 2: Економіко-фінансове та правове забезпечення розвитку транспорту

Дем'янчук М. А.

д-р екон. наук, доц., професор кафедри ¹, с.н.с. ²

¹ Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

² Державна установа «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України»
м. Одеса, Україна

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Інтеграція України у світову та європейську системи, зокрема транспортну, викликає необхідність розв'язання проблеми підвищення її рівня конкурентоспроможності на міжнародному ринку шляхом розвитку більш економічних та еколого-енергоефективних видів транспорту, зокрема морського та внутрішнього водного транспорту. Попередні дослідження [1-4] надали можливість виокремити та систематизувати конкурентні переваги водного транспорту України за характером фактору впливу. Тому доцільним є визначення стратегічних напрямів досягнення конкурентних переваг водного транспорту України за пропонованими у [1] групами (табл. 1): географічна, політична, економічна, організаційно-управлінська, матеріально-технічна, інноваційно-інформаційна, маркетингова, соціальна, інфраструктурна.

Для досягнення конкурентних переваг за географічною складовою необхідним є максимально ефективно використання наявних природно-кліматичних та географічних можливостей. Максимальне наближення до кращих світових практик із політико-правового підтримання розвитку водного транспорту шляхом проведення постійного комплексного моніторингу та діагностики основних параметрів на державному, субрегіональному та міжнародному рівнях дозволить досягти політичних конкурентних переваг водного транспорту України.

Досягнення інфраструктурних конкурентних переваг має бути спрямовано

на підвищення ефективності інфраструктурної інтеграції водного транспорту України та світу із використанням доцільних методів логістики та її інформаційного й фінансового забезпечення.

Таблиця 1. Стратегічні напрями досягнення конкурентних переваг водного транспорту України

Групи конкурентних переваг	Стратегічні напрями
географічні	максимально ефективне використання наявних природно-кліматичних та географічних можливостей
політичні	максимальне наближення до кращих світових практик із політико-правового підтримання розвитку водного транспорту шляхом проведення постійного комплексного моніторингу та діагностики основних параметрів на державному, субрегіональному та міжнародному рівнях
інфраструктурні	підвищення ефективності інфраструктурної інтеграції водного транспорту України та світу із використанням доцільних методів логістики та її інформаційного й фінансового забезпечення
інноваційно-інформаційні	приєднання до цифрових транспортних коридорів із застосуванням новітніх інноваційних та інформаційних засобів, технологій, моделей шляхом стимулювання використання інновацій у комерційній діяльності суб'єктів господарювання водного транспорту, що охоплюють всі етапи надання транспортних послуг з одночасним впровадженням інтегрованих ресурсозберігаючих технологій
економічні	зростання частки водного транспорту у ВВП країни із врегулюванням важливих тарифної, митної та інвестиційної політики країни; впровадження фінансових та аналітичних технологій з прогнозування рентабельності сфери водного транспорту
організаційно-управлінські	підвищення ефективності організаційних заходів та управлінських дій суб'єктів водного транспорту на різних рівнях шляхом вивчення нових тенденцій і закономірностей процесу організації та прийняття рішень із застосування сучасних методів та моделей управління
матеріально-технічні	приведення до міжнародного рівня технічного стану флоту та відновлення діяльності сфери суднобудування з врахуванням технічних, організаційних та соціально-

	економічних факторів ресурсоемності транспортних послуг на кожній стадії їх життєвого циклу
маркетингові	стратегічне планування маркетингової діяльності вітчизняного водного транспорту для його популяризації на світовому рівні
соціальні	підвищення рівня соціальної відповідальності суб'єктів господарювання водного транспорту шляхом популяризації нових орієнтирів ведення соціально-відповідального бізнесу
екологічні	підвищення рівня екологічної відповідальності суб'єктів господарювання водного транспорту на національному та міжнародному рівнях шляхом підвищення показників якості послуг та безпеки мореплавства і проведення порівнянь з конкурентами за конкретними нішами ринку

Джерело: сформовано автором.

Враховуючи стрімкий розвиток цифрової економіки у всіх формах її прояву необхідним є приєднання до цифрових транспортних коридорів із застосуванням новітніх інноваційних та інформаційних засобів, технологій, моделей шляхом стимулювання використання інновацій у комерційній діяльності суб'єктів господарювання водного транспорту, що охоплюють всі етапи надання транспортних послуг з одночасним впровадженням інтегрованих ресурсозберігаючих технологій. Це дозволить досягти наявні можливості інноваційно-інформаційного спрямування.

На підвищення конкурентоспроможності України в цілому має суттєвий вплив група економічних конкурентних переваг, стратегічним напрямом яких має виступати зростання частки водного транспорту у ВВП країни із врегулюванням важливих тарифної, митної та інвестиційної політики країни; впровадження фінансових та аналітичних технологій з прогнозування рентабельності сфери водного транспорту.

Проте не менш важливими є і організаційно-управлінські конкурентні переваги, досягнення яких повинно бути спрямовано на підвищення ефективності організаційних заходів та управлінських дій суб'єктів водного транспорту на різних рівнях шляхом вивчення нових тенденцій і закономірностей процесу організації та прийняття рішень із застосування сучасних методів та моделей управління.

Стратегічно важливим для національної безпеки та економіки України є досягнення матеріально-технічних конкурентних переваг, що зумовлює приведення до міжнародного рівня технічного стану флоту та відновлення діяльності сфери суднобудування з врахуванням технічних, організаційних та соціально-економічних факторів ресурсоемності транспортних послуг на кожній стадії їх життєвого циклу.

З метою підвищення популяризації на світовому рівні можливостей використання водного транспорту України та нових орієнтирів ведення соціально-відповідального бізнесу необхідним є досягнення маркетингових конкурентних переваг шляхом стратегічного планування маркетингової діяльності вітчизняного водного транспорту та соціальних за допомогою підвищення рівня соціальної відповідальності суб'єктів господарювання водного транспорту.

Зважаючи на екологічну ситуацію у світі та України зокрема необхідним є підвищення рівня екологічної відповідальності суб'єктів господарювання водного транспорту на національному та міжнародному рівнях шляхом підвищення показників якості послуг та безпеки мореплавства і проведення порівнянь з конкурентами за конкретними нішами ринку.

Реалізація представлених стратегічних напрямів за групами конкурентних переваг водного транспорту України сприятиме реалізації цілей державної та регіональних політик розвитку, створенню нових техніко-технологічних можливостей. Вони в свою чергу призводять до виникнення нових або модифікованих функцій водного транспорту. При цьому кількісне і якісне підвищення пропускної спроможності сприяє максимізації вантажообігу і пасажирообороту морського і внутрішнього водного транспорту і динамічному використанню можливостей, що веде до фінансової стабілізації (стійкості).

Завдяки достатньому обсягу фінансових можливостей морського і внутрішнього водного транспорту можлива реалізація екологічно відповідальної поведінки та позиціонування суб'єктів господарювання водного транспорту і їх стейкхолдерів, яке засноване на поширенні впровадження системи екологічного менеджменту. Також це буде сприяти зростанню соціальної значущості і соціальної відповідальності водного транспорту, залучення соціальних інвестицій у розвиток територій присутності і задоволення специфічних потреб.

У процесі забезпечення такого коеволюційного розвитку, який мінімізує негативний і максимізує позитивний вплив функціонування водного транспорту України, а також його стейкхолдерів, виникають нові ідеї для наступного циклу розвитку, який базується на формуванні та досягненні нових конкурентних переваг.

Таким чином, все представлене забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності України на світовому ринку та дозволить протистояти негативним факторам зовнішнього впливу.

Література

1. Demianchuk M. A., Kolosok V. M., Kostiuk Yu. D. Scientific approach to achieving competitive advantages in the sphere of water transport of Ukraine. *Economic innovation*. Odessa, 2021. Vol. 23. Is. 2(79). P. 63–75. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.2\(79\).63-75](https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.2(79).63-75).

2. Дем'янчук М. А. Передумови реалізації конкурентних переваг

водного транспорту України. *Економічний форум*. Луцьк, 2021. Вип. 2. С. 3-12. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-2-1>.

3. Maslii N. D., Demianchuk M. A. Assessment of prerequisites for increasing the competitiveness of water transport enterprises. *Economic innovation*. Odessa, 2021. Vol. 23. Is. 3(80). P. 221–232. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.3\(80\).221-232](https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.3(80).221-232).

4. Ilchenko S., Khumarova N., Maslii N., Demianchuk M., Skribans V. Instruments for ensuring the balanced development of inland waterway and maritime transport in Ukraine. *Sustainable, Circular Management and Environmental Engineering: International Conference*. April 16, 2021. Odesa (Ukraine), 2021. T. 255. Article Number 01021. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125501021>.